

Kunnskapsdepartementet
Pb. 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo 2007-05-29

Høring: Tilgjengelig og tilrettelagt faglitteratur for studenter med syns- og lesehemninger Rapport utarbeidet av nedsatt arbeidsgruppe

Viser til brev fra Kunnskapsdepartementet av 30.03.2007.

Dysleksiforbundet har behandlet arbeidsgruppens rapport. Vi støtter arbeidsgruppens forslag på alle punkt.

Arbeidsgruppen har lagt stor vekt på at pensumlitteratur for lesehemmede studenter som hovedløsning må gjøres tilgjengelig via syntetisk tale. Dysleksiforbundet ønsker å understreke viktigheten av dette (jmf. prinsippvedtak fra Dysleksiforbundet Vedlegg 3 i rapporten). Vi ønsker videre å påpeke at så lenge studenter med dysleksi ikke har tilgang til pensum på lyd så har heller ikke denne studentgruppen tilgang på høyere utdanning på lik linje med studenter uten funksjonsnedsettelse.

Som kjent er det i dag kun synshemmede studenter som har rett til å få produsert pensumlitteratur fra Norsk Lyd og Blindeskriftbibliotek. Dysleksiforbundet viser til rapporten side 55 der det hevdes at ved omlegging av produksjonen fra innlesninger til bruk av syntetisk tale vil en utvidelse av produksjonsretten kunne være en realitet i løpet av 5- 10 år. En slik tidsramme er etter vårt syn altfor lang. Dysleksiforbundet mener at det må bevilges midler i 2008 som sikrer utvidelsen av produksjonsretten senest i løpet av en to års periode. I et nordisk perspektiv er det også på tide at Norge legger til rette for studenter med dysleksi. I Sverige har denne

studentgruppen hadde produksjonsrett i mange år. I Danmark ble situasjonen betydelig bedret også for deler av dyslektikergruppen i 2005 da det ble innført en ordning der funksjonshemmede studenter kan få spesialpedagogisk støtte til videregående utdanning. Det er på høy tid at studenter med dysleksi som trenger pensum på lyd får det også i Norge.

Dysleksiforbundet minner om at det i år 2000 ble avlevert en rapport angående den mangelfulle tilretteleggingen for studenter med dysleksi. Forslagene i denne rapporten ble så langt vi i Dysleksiforbundet erfarer, ikke fulgt opp. I dag syv år senere har den teknologiske utviklingen kommet mye lenger og det finnes bedre og mer kostnadseffektive løsninger enn tidligere. Hvis forlagene inngår avtaler om pliktavlevering av fagbøker i et bestemt tilgjengelig format vil grunnlaget for framtidens tilgang til faglitteratur for lesehemmede være lagt. Studentene vil kun ha behov for talesynteser/ daisyspillere for å få tilgang til pensum.

Dysleksiforbundet ønsker å understreke behovet for samordning på tvers av departementene i denne saken. Forbruker- og administrasjonsdepartementets framforhandlede løsning med Microsoft om bruk av talesyntesen Talisman som standard i programmet Office er et eksempel på samordningsbehovet.

Forbruker og administrasjonsdepartementet har framforhandlet en avtale med Microsoft som innebærer at alle Office programmer blir levert med syntetisk tale som standard. Den taleløsningen som er valgt pr i dag er imidlertid ikke god nok som verktøy for studenter med dysleksi som skal lese fagtekster. Dysleksi er en funksjonshemming som er kjennetegnet ved problemer med å kombinere lyd og tegn. Disse fonologiske vanskene fører også ofte til vansker med å skjelve noen språklyder fra hverandre. Funksjonshemmingens karakter krever altså at studenter med dysleksi får tilgang til talesynteser som er av god kvalitet. (Dysleksiforbundet kom med samme innsigelser på den åpne høringen i forbindelse med St.meld.nr.17 (2006-2007) Eit informasjonssamfunn for alle). Dette får konsekvenser for NAVs praksis knyttet til å innvilge studenter med dysleksi hjelpemidler. Mange studenter med

dysleksi vil fortsatt ha behov for talesyntese som hjelpemiddel på tross av at Microsoft nå har talesyntesen Talisman som standard i sitt Office program.

Dysleksiforbundet ser fram til Kunnskapsministerens behandling av rapporten. Denne saken dreier seg om å gi muligheter til utdanning for lesehemmede studenter. Arbeidsgruppen har kommet med forslag om en rekke konkrete tiltak som etter vår mening både er gjennomførbare og kostnadseffektive.

Tilrettelegging av studiene for lesehemmede studenter må sees i et større perspektiv. Vi vet at mangel på tilrettelegging for mennesker med lese- og skrivevansker altfor ofte fører til sosial utstøting. Tilrettelegging i form av å gi studentene pensum på lyd må sees som et tiltak for å gi unge med dysleksi utdanning og dermed øke mulighetene for at de kommer ut i arbeidslivet. Analyser av levekårsdata gjennomført av Statistisk Sentralbyrå, viser at av funksjonshemmede med høyskole /universitetsutdanning utover 4 år, er 74,3 % av disse sysselsatt. Gjennomsnittet for funksjonshemmede ellers er på 46,3 %. Disse tallene sier sitt om betydningen av å gjøre faglitteratur tilgjengelig for lesehemmede studenter.

Vennlig hilsen

Finn Dybvik(sign)
Forbundsleder

Marianne Grønner
Generalsekretær